

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 125. ZA TROMJESEC K 375 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POSTARINA — PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

UREDNICTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARNI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISE NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

OGLASI PO CIJENIKU.

Dva važna ribarska obrta u šibenskom kotaru.

Svakome je jasno, da je našem spužvarskom obrtu prietila očita propast, dok je onaj koraljski bio već od šest godina u grobu.

Ovaj je proces sledio stoga i upravni radi toga, što se nije nikada imalo pred očima, da se ova dva skromna, ali potrebna i nosna obrta podignu do na stepen domaće industrije.

Spužve su se ribale, proparale bi se u moru, strpale u vreće i nosile u Trst, da se tamo prodašu trgovcu uz cieniu, koju bi on hotio i koju bi udario. Ta je bila od 14 do najviše 18 K svakih sto komada. Nu poprična vrednost spužvama bila je na tršćanskom tržištu od 12—16 K.

Ova mala ciena spužvama i skupoca živeža, koja je nastala, izjerala je Krapljanima osti iz ruku i ko vješti kornilari razišli su se po morarici i odselili po Americi. Nastala je očita bojazan da nam kroz kratko doba ovaj obrt propaće za vada, a da se više nikad ne podigne. Velimo nikada, a to stoga, što svak nezna niti razpoznaje spužve u moru. Oni, koji to znadu, zovu se „svištari“, a ovo se stiče velikom praksom od malih nogu.

Kad istaknemo, da je nekad i to do nazad 10 godina ovaj obrt tjeralo od 50-72 lada, a da smo spali na samih 20 i da od ovih 20 išlo je samo da se nauživa ljetnog morskog zraka, a ne da spužve love, jer bi „venturie“ propale, a ova je bila najunosnija (mjeseci stečaji, veljača i ožujak), tad je jasno kako se je i to posve brzo kopao vječiti grob ovom obrtu.

Nesretne kamate, koje su sisale spužvare za pridignutu hranu za vrijeme ribanja, ubijale su ih u pojam. Tako nizke cienie spužvama, visoke kamate na pridignutu hranu, svakovršni drugi nameli bili su uzrokom, da kadikada ne bi spužvari ni sa prodanim spužvama mogli ni „spizu“ platiti.

Kako da se sve ovo sanira? Osnovano „Spužvarsku ribarsku zadrugu“. Pomorska vlada dolazi u susret. Ribare se odprema na lov i daje im se zajam za nabavu živeži su 2^oo. Sad je uprav godina, što je zadruga osnovana. Da vidimo časnom njezin rad.

Zadruga je odpremila na ribanje 45 lada, koje su u 2 navratka ribale 90 dana ukupno.

Ukupno udjeljeni zajam iznosio je 12.000 K.

Kako Magjari kradu...

Magjarski mjesecnik „Huszadik Szazad“ donosi članak: „Lupeži u obćem gospodarstvu“, iz kojega se uvidja kako su duboko pali Magjari u moralnom pogledu. Članak u prievodu glasi:

„Otkada je historički sloj (plemstvo), na štetu ostaloga, pravoga naroda, načinio nagodbu od g. 1867. sa krunom, nicala su, kao gljive poslije kiše, razna kšeftarska poduzeća, kojim je bilo glavnom svrhom, da dopomognu kod javnih ureda djelujući političarima bez ikakova produktivna rada do mastnih lonaca.

Pod naslovom bana, zemljo-raste-retnih društava, štedionica, kreditnih zadruga i sl. ova bujno neproduktivni, većinom lihvarski zavodi. Ovakovi zavodi trebaju članove ravnateljstva i nadzornog vieća, koji ne rade, nisu vještaci, ne razumiju u obće ništa o tom poslu, ali su „prvostepeni otačbenici“, te znadu, pomoću svojih političkih sveza, čarobnu šibicu vlade o nako paravnati, da svakim svojim mahom otvori zlatna vrela ma iz pećine. A iz ovih zlatnih vrela piju — i pomisliti na to je absurdno — i plaćeni činovnici vladini, koja daje te koncesije, Ministertvi javnih zavjetnici, državni tajnici, sjede u ravnateljstvima takovih poduzeća, kojih prvotvori o dogovoru s državom, da se

Izribano je 120.000 komada spužava, a od ovih prodano 50.000 komada po 36 K. Ima još u skladištu 70.000 komada u vrednosti od 25.200 K u sirovom stanju. Svravnimo li prijašnju cieniu, po koju su Krapljani prodavali spužve, sa današnjom cieniem, to dolazimo do zaključka, da im je ova poskočila za 100%.

Kad se ne bi bilo ništa drugo postiglo već samo ovo, bilo bi dosta. Prije su se naše spužve prodavale po svietu pod tuđim imenom. Danas naše spužve prodaju se i šajlu se na sve četiri strane svietu pod našim imenom, našim domaćim proizvodom. Ovo je moralna pobjeda, kojom se mi ponosimo. Doduše još se veći dio spužava prodaje u sirovu stanju, ali ovo ne će dugo trajati, jer su već upućeni koraci za podignuće skromne čistione sirovih spuga.

Ova namisao, ali vrlo plemenita namisao izvrpoljila je živece nekim špekulantima, koji su do sada sisali krv jednog ribara, te stali obiliti oko vladinih ljudi, pripovijedajući im stotinu poteškoća. Ovi dobri ljudi su im povjerovali, pak rek da, da su se donekle ohladili i da nisu ono, što su prije bili. Nu mi ih za čas ostavimo, a samo neka znadu, da smo sve izveli bez njih, pak da čemo i ovo.

Kako rekosmo, i naš koraljarski obrt bio je pokopan i ležao je u grobu za 6 godina dana. Trebalo je naći Lazara i ovaj se je našao. Osnovano „Koraljsku ribarsku zadrugu“ i opremisno 4 lade na ribanje, daviši im predujam od 9600 K, dok su stari ribari kao učitelji dobili po 400 K nagrade od c. k. pomorske vlade. Izribano je po prilici 300 kg. našeg crvenog koralja. Sad je nastalo pitanje, a što čemo s njim. Doduše ovim korakom zadruga je spasila donekle ribanje koralja, ali nije podigla koraljsku ribarsku industriju. Brušenje koralja, koje se je držalo kao nekakova tajna tahtjanskih brusaca, pala je i mi pokazasmo skromni put. Profesor universe u Innsbuku dr. Steiner obraća se našem zastupniku dru. Dulibiću, da se ovaj obrt podigne. Zastupnik Dulibić ni časa ne časi, već leti i obliće, dok se nije postiglo to, da su brusaci dragulja u Českoj stali brusiti i naš koralj i to tako lepo, tako ukusno, a sa malim troškom i trudom, da je u dru. Dulibiću pobudilo udivljenje. Nadošao je sada čas, da se izpuni i druga naša želja.

Ova bi bila, da podignemo u našem gradu Šibeniku skromnu brusionicu koralja. Pohvalno je zauzimanje odlučujućih činbenika na ministarstvu bilo trgovine, bilo javnih radnja. Takodjer pohvalno je nasto-

ispreda što više na korist društva i na štetu državnog imetka. Kad sada nastanu operke među druženim i državnim interesom, kojim stranci će takav, od objiju stranaka plaćeni činovnik, u korist ili na štetu raditi?

Gadan ovakav slučaj „Magjar Banke“ iznio je u jednoj sjednici ravnateljstva, glavni ravnatelj Pavao Elek, rekavši, i da znade o jednom znamenitom pohtvu — valdo: panami — nu da bi nabava toga pohtava stajala okruglo dva i pol milijuna kruna. Taj pohtvat je — reče — monopol žigica, a ta dva i pol milijuna kruna nuzdna su za „diskretne“ svrhe, t. j. za podmićivanje. Ravnateljstvo zaključilo i opunovlaštio Pavla Eleka, da izvede predradnje — da počne sa podmićivanjem — i doznačilo mu ta dva i pol milijuna kruna. No prije valja navesti, da u ravnateljstvu te „Magjar-Banke“ sjede i dva aktivna državna tajnika, koji nisu našim ni jedne riječi protesta protiv zaključka ravnateljstva, kojim su doznačena ta dva i pol milijuna kruna za podmićivanje ugarskoga državnoga erara! Nije li to grozno, da je ravnateljstvo jednog novčanog zavoda uz sudjelovanje ili, u najboljem slučaju rečeno — uz šutnju dvaju aktivnih državnih tajnika, moglo stvoriti takav zaključak, usled kojega je glavni ravnatelj zavoda dobio dva i pol milijuna kruna u

janje i mar predsjednika pomorske vlade g. Dellesa, ali ne možemo podnipošto odobriti otezanje podčinjenog osoblja pomorske vlade, koje ne mislimo iz neznanja, već iz udvornosti naprama špekulantima trgovcima, koji ih okružuju, a koje ovi slušaju i koji su do danas imali u rukama ova naša dva obrta, kao kakav svoj monopol, postupaju naprama nama onako, kako oni ne bi smjeli.

Mi smo izneli ovaj kratki historijat oko preporodjenja ovih dvaju naših obrta do na stepen domaće industrije zato, da naši čitaoci i javnost doznaju sve što smo poduzeli, da ih podignemo iz zapuštenosti i propasti.

Danas za daljnu akciju trebamo pomoć vlade. Ova, sudeti po današnjosti, tome je naklona, pak ako neki podčinjeni misle, da će oni nama u svom neznanju, valjda i po nagovoru prokristi, tad nek znaju, da mi sustati na pō puta nećemo. Mi smo se u borbi rodili i u borbi uživamo. Bez borbe mi bi naličili zahrdjalu gvozdju i bili bismo mrvi. Mi hoćemo da radimo, a kad hoćemo da radimo, tad sve zapreke rušimo.

Naš je zadatak, da moramo podići skromnu čistionicu (rafineriju) spužava i brusionicu koralja, pak kad kažemo, da moramo, zaludu su sve kojekakove zapreke i ograde, jer čemo ni te porušiti i proti njihovoj volji, jer oni nisu gospodari, da nam ih nameću. Neka ih drže za sebe. Nama ne trebaju.

Željezničko pitanje.

Beč, 9. ožujka.

Kako „Kroatische Korrespondenz“ javlja, član gospodske kuće vitez Vuković imao je danas sa ministrom predsjednikom grofom Stürghom odlučni razgovor, u kojemu je bilo govora o planju željezničkog spoja Dalmacija sa centromonarkije. Grof Stürgh izjavio je, da pregovori s ugarskom vladom nisu još privedeni kraju, buduć u zadnje vrijeme izbile neke nove poteškoće, te još nije bilo moguće odlučiti se, koja će se od dviju varijanta izgraditi, da li pruga Bugojno preko Kupresa na Aržano ili od Bugojna preko Prozora i Rame na Aržano.

Ministar predsjednik stavio je u izgled skoro riješenog ovog pitanja, povoljno po Dalmaciju.

„diskretnu“ svrhu, da izposluje od erara za to društvo monopol žigica! Za koga je odredio gospodin glavni ravnatelj te novce? Koga je kanio njima podmititi? Ovo sve pokriva tajna „diskrekcije“, no drugi slučaj, kao da diže Ladislav Lukacs, koji je bio i g. 1900. ministrom financija, dao je „Magjarskoj Banci“ u najam monopol soli na deset godina, uz tu nevjerojatnu pogodnost, da će banka imati na račun uvadjanja tog monopola polgodišnji beskametni kredit, a buduć da vrednost monopola soli godišnje presize 40 milijuna kruna, iznosi ovaj beskametni kredit, računajući samo po 6% ravno 1.200.000 kruna ili za deset godina, ne računajući kamate od kamata, 12 milijuna kruna poklona. Ne vjerujemo, da bi osim Perzije i balkanskih država bila na cijeloj zemlji koja država, s kojom bi bilo moguće ovakove ugovore sklapati; ovo je upravo zalaganje državnog prava erara, kojemu nema ni u Ugarskoj od Fuggerovaca počam slinoga. Ovaj ugovor tako je izbu nio sviet, da nije ni Alex. Weckerle, osonovatelj malopetštanskog pješčanog grada, prodavatelj imetka auranškog priorstva te kupac Makrayovskog imetka te kamenovagnjalnih državnih rudnika, nalazio mogućnosti, da se ugovor solnog monopola još produlji... Nu u tom je koaliciona vlada pala, stranka narodnog rada spremala se

Nasa mladež za domovinske ideale.

Zagreb, 9. ožujka.

Ja se ne sjećam, kad je Zagreb zadnji put doživio veće i idilicnije manifestacije — do danas. Preko sedam hiljada hrvatskih srednjoškola i srednjoškola — predvodjeno od deset zastavnika — u neprekidnoj povorci vijugalo se Zagrebom i manifestiralo iz punih madih srdaca za ugroženi domovinski ideal.

Blizi povod ove veličanstvene manifestacije, što su je upriličili srednjoškoci iz vlastite inicijative — bio je osjećaj solidaritet sa relegiranim drugovima iz Sušaka. Ali daljnji je uzrok svakako ona duboka bol, što se zadnjih krvavih dana skupljala u plamu srdaca naše omladine. Danas je ta takom snagom nahrupila, do takova izražaja došla, da su djaci preklonili sve zauzlane veze birokratskog školskog sistema i ne pazeći na posljedice pohrli na ulice, da dadu oduška svom oduševljenju.

Divno je bilo pratiti razvijanje manifestacije. Gornjogradska gimnazija uz pjevanje rodoljubnih pjesama šila je u donji grad, da se pridruži drugovima drugih srednjih zavoda. Revni upravitelji — slugani Cuvaja — čim su stvar nanjušili, smjesta su zatvorili ulaze, ali kad su djaci, dirnuti akordima davorija, počeli skakati preko prozora iz prvoga kata, onda ravnatelji, na užas publike, te je predala, kad će jedan ili drugi djak slomiti vrat — tek tada su vrata otvorili.

Najprije su gornjogradski gimnazijci digli realu, zatim trgovačku akademiju, onda preparandiju, donjogradsku gimnaziju, graditeljsku, pa obrtnu školu — a onda svi kooperativno iz gornjeg grada, ženski licej i višu djevojačku školu sa samjista.

Gornjim gradom, preko Ilice, Zrinjevca, Marovskom vukla se je nepredna povorka, dok nije pala na akademsko tlo. Vrt, rampa, trotoiri, kazališna poljana — sve je to bilo dupkom puno.

Kad se omladina slegla na akad. tlu, u ime sveučilišne omladine — čisto izazvan pozdravom je družice i drugove Domagojac Jelavić.

Vatreno i srdačno bilo je njegovo slovo. U ovom momentu stavio je djastvu na srce, da i u budućem životu ne budu predali pred posljednicama, nego u alternativni između osobnog i domovinskog

interesa — za domovinski nek žrtvuju sve. Oslovio je njihov solidaritet, žrt, ozbiljnost... Apostrofirao je Šahinagića, Ljubimca, mezmica našega — buduću inteligenciju značaja i poštenja.

Treba naglasiti, da se sveučilištari u cijelu stvar nisu mešali. Oni su samo sa strane pratili i bili spravni na svaki eventualni atak špicla i ostale dvoznačne stvoridi.

Sve u jednu: Zagreb je danas do podne odliječio poklicima žara, odzvanjao je od jake davorija. A kao crvena nit, koja je protkivala sve ovo slavje, bio je simpatija djaštva: Šahinagić.

Policija je mirovala. Žandara više i nema u Zagrebu. Cuvaj je uvukio robove, odakad mu je vrag odnio čaču — a tnače, da još Khuen sjedi — danas bi bila tekla srednjoškolska krv.

Večeras je sastanak pouzdanika. Pozvani su i predstavnici akademčičara.

Što će se zaključiti, ne znam. Znam samo to, da će sutra poslije mise opet Zagreb vretiti od idilicne srednjoškolske manifestacije — što ču vam naknadno i javiti.

Pripomoć za oskudicu Dalmaciji i Istri.

Beč, 10. ožujka.

Na zadnjem ministarskom vieću razpravljalo se o pitanju oskudice u Dalmaciji i Istri. Kako ste već bili brojavno obavješteni, za Dalmaciju doznačena je svota od 500.000 K. Gospodarskom vieću u Istri, kome je predsjednikom dr. Matko Laginja, doznačena je svota od 765.000 K za najnužnija živežna sredstva, te za gradnju obdžinskih puteva u kotarima Poreč, Kopar, Buzet i Piran. Ujedno je dano za prevoz živežnih sredstava 40% popusta na istarskim željeznicama.

Dvjestogodišnjica hrv. pragmatičke sankcije.

Glasovi štampe.

O dvjestoit objeltnici hrvatske pragmatičke sankcije sve pravaške novine izdjuše u svečanom ruhu. Glavno glasilo stranke praša za sve hrvatske zemlje „Hrvatska“ donijela je na prvot straničii članak

vatio nazore glavnog ravnatelja te se pridao k njegovoj strani, a drugi je morao otići, što u Ugarskoj sa gledišta javne čudorednosti ne pada na vagu. No tim više važi okolnost, da je odlazeći ravnatelj dobio 800.000 kruna odpravnine, a što više osjegli su mu ravnateljstvo u nuzpodvratu banke uz uvjet, da o bankinim poslovima neće govoriti. Gdje ovako plaćaju, da se štiti, ondje mora biti bezuvjetno mnogo huncutarije kojih je zaštititi, a gdje je moguće ovokle nagrade za šutnju platiti od dobiti, za koju dioničari ne znadu, ondje je moguća korupcija, varka, panama i lupežstvo, i to ne samo na račun dioničara, nego upravo na račun obćeg imetka, jer ova banka sakuplja na temelju duhanskog i solnog monopola te gl. zastupiteljstva državne tvornice strojeva ne broje stotine tisuća i milijuna, od kojih ravnatelj mnoge čestimice u „diskretne“ svrhe, čestimice za svoje džepove upotrebljavaju. Pa što više, pošto ove „diskretne“ svote nisu uračunane nigdje u bankinim računima, mora da je cijela bilansa kriva, što je već u oktobru 1911. „Oesterreichischer Volkswirt“, na ponos i diku ugarskog prometnog i trgovačkog poštenja dokazao.

Kad se u saboru pojavila veoma slabašna i nepodpuna interpelacija o „Magjarskoj Banci“, odgovorio je ministar L.

prvog našeg historičara sveučilišnog profesora Vjekoslava Klaića, u kojem ovaj naš i u vanjskom svijetu veoma cijenjeni hrvatski učenjak iznosi, kako hrvatska pragmatička sankcija nije nikakova demonstracija hrvatskoga sabora protiv Ugarske, a još manje od dvorskih krugova naručena komedija, u kojoj je tobož glavnu ulogu izvodio zagrebački biskup i banksi namjesnik Emmerik Esterházy... već to je „dozrijo plod duljega nastojanja, kojemu je sjeme bačeno pred više desetogodišta, čin hrvatske samosvjesti i osjećaja samosvojniosti, kojim je hrvatski sabor bez obzira na Ugarsku prvi od svih naroda i zemalja prostrane monarhije proglasio žensko nasljedstvo kuće Habsburg“.

U „Hrvatskoj“ nadalje odlični pravnik i prvak pravaški dr. Ružić dokazuje, kako hrvatska pragmatička sankcija stoji u nerazdruživom savezu sa cetinskim izborom, kako Hrvati niti kasnije od nje ne odstupaše, pa ni nagodbo pred 6. 1868. nije utratila. O hrvatskoj pragmatičkoj sankciji razpravlja napokon u „Hrvatskoj“ i uvaženi publicista bivši zastupnik Hrvoj sa gledišta juridičkoga i političkoga.

Pa i koalicijske novine posvećuju ovom aktu državne samostalnosti Hrvatske čitave nacije, osobito „Obzor“, koji donosi o tome uvodnik iz pera dra. Šime Mazzure, pa „Agramer Tagblatt“ te „Pokret“, u kojem je B. a. d. dokazuje, da hrvatska pragmatička sankcija i danas je u krieposti te stavlja u izgled mađjarskim povjesničarima i državoslovcima, da će u skoro imati prilike, da na svoje najnovije navale na hrvatsku pragmatičku sankciju dobiju skladan i doličan odgovor cjelokupnog hrvatskog sabora.

I cjelokupno bečko, pa i ostalo novinstvo bilježi ovaj historički dan.

Pred carevinskim viećem.

U izvanrednom broju „Hrvatske Rieči“ od 9. ov. mj. javili smo o upitu nar. zast. Dr. Dulibića na predsjednika carevinskog vieća.

Dr. Dulibić je u svom upitu rekao: Dne 9. ožujka godina 1712 primio je i priznao hrvatski sabor jednoglasno pravo nasljedstva kuće habsbursko-lotaringijske. Time su Hrvati položili temeljni veličini monarhije i slavi i sjaju dinastije. U isti čas utvrdili neoporivnu činjenicu, da je živa bila svijest hrvatske državne ideje. Jednako s tim izražena je ideja o realnoj uniji hrvatskoga i slovenačkoga naroda.

Moglo bi se misliti, da će ovu dvjestotu obljetnicu čitava monarhija proslaviti na osobiti način. Nu tomu nije tako. Sa žalošću mora se konstatirati, da i u samom Zagrebu nije moguće zakonitim zastupnicima narodnim da u hrvatskom saboru dadu izražaja ovome velikome momentu, podsjetivši na njegovu važnost. Nu zato on u ime hrvatsko-slovenačkog kluba stavlja na predsjednika upit, da li je on voljan uzeti do znanja ovaj važni čin po dinastiju i po monarhiju.

Predsjednik izjavljuje, da će to uzeti do znanja.

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč“!

Lukacs, da o diskretnim izdacima ne odgovara, jer o njima nema znanja, glede ostalih stvari baka da odgovarati neće, jer bi to moglo imati kobnih posljedica, koje neće da izazivlje: što znači toliko, da bi njegovo očitovanje pokvarilo kredit državi!

Dakle i ovo je nazor! Ali zašto ne zna ministar financija za te „diskretne“ izdatke? Zar ta dva drž. tajnika, koji zastupaju erar u ravnateljstvu „Magjarske Banke“, ne bi znali o tom što reći, jer i oni ništa ne znadu o toj panaji? A kraj svega toga pokrivaio je ministar svojim auktoritetom ovu krađu! Što više i poslije interpelacije nije tražio razjašnjenja, kad se već jasno znalo za tu varku, za krivotvorenje bilance, za krađu, pa je dao glavnom ravnatelju i podravnatelju sa mal ne dva milijuna kruna pobjeći, od čega je jedan bes pridržao za podmićivanje drugih opredjeljenih, drugi pako dobio kao nagradu da štiti!

Ovakova pitanja bi elementarnom snagom prodira u svakoj zbijla parlamentarnog državi, pa bi bezuvjetno srušila vladu, koja ne bi htjela dati razjašnjenja, ali naš liberalni sustav od god. 1867. ne brine se za ovakove „malenosti“. Većina parlamenta vidi u Lad. Lukacsu čovjeka budućnosti, od kojega ovisi korist kod državnih i gospodarskih podvala! Tko

Iz hrvatskih zemalja

Odstup Cuvajev.

„Reichspost“ donosi viest, da će usljed odstupa Grofa Khuenta i Cuvaj morati odstupiti. List dovodi tu viest u savez s pisanjem „Narodnih Novina“, u kojima se Cuvaj postavio na stranu Khuenta, a protiv krune, te smatra njegov položaj neodrživim.

Zadaća hrv. sabora.

Na pouzdanikom sastanku hrv. ujed. sam. stranke u Zagrebu Dr. Šurmin je upozorio na stručne članke Dr. Sachsua u „Hrvatskoj“ i u „Neues Tagblattu“ o financijskim odnosu naše domovine i istakao važnost dojučih izbora za stvaranje financijske nagodbe, koja se ima god. 1913. obaviti. Novi sabor morao bi se postaviti na stanovište financijske samostalnosti Hrvatske i neodašnjati delegacije dok ne budu odstranjeni svaglavina. Podpukovnik u miru pl. Hreljanović govori o uplivi vanjske politike monarhije na unutarnji položaj u Hrvatskoj i nabacuje pitanje, da li bi hrvatsko-srpska koalicija stupila u pregovore sa banom, koji bi došao u Hrvatsku sa određenim djelokrugom po prijestolonasljedniku. Dr. Hercog i Šurmin su rekli, da nikako ne bi.

Mirno rješenje štrajka na Sušaku.

„Narodne Novine“ donose o pitanju rješenja djačkog štrajka na Sušaku ovo saopćenje:

„Gospodin zemaljski nadzornik za srednja učilišta Krema, koga je kr. zem. vlada izaslala na Sušak, da obavi potrebne izvide glede događaja na sušačkoj gimnaziji, vratio se je danas sa Sušaka i predložio je kr. zem. vladi zapisnik o sjednici tamošnjeg učiteljskog zbora u pogledu disciplinarnog postupka protiv učenika ondješnjeg gimnazije i trgovačke kole, koji su sudjelovali u poznatim izkazima na Sušaku.

Kr. zemaljska vlada odobrila je zaključak većine učiteljskog zbora, da se krivici kazne kaznimo zatvora. Ujedno je na molbu roditelja dozvoljeno, da se redovna obuka u svim razredima ove gimnazije i trgovačke škole može nastaviti u ponedjeljak. Time se opravdavaju u zadnje dane posve neopravdano razrušene viesti o mnogim izključenjima tamošnjih učenika i raznim drakonskim mjerama, koje su navodno poprimljene protiv mladića.“

Službeni izvjestitelj za Hrvatsku.

„Narodne Novine“ donose viest, da će se u predsjedium zemaljske vlade osnovati nova referata za novinska izvješćivanja. Vodjenje te vrsti dopisnog ureda imalo bi biti povjerenje bivšem uredniku „Agramer Zeitung“ Henriku Bressnitzu, vjernom slugi svih vlada.

Gospodarski pregled.

Lloydove brze pruge.

Prikazana je parlamentu zakonska osnova o sklopljenju plovidbenog i poštanskog ugovora sa plovidbenim društvom

bi se usudio njemu reći, da ugarski erar ne smije ni časak stati u prometnom spojenju s takvom bankom, kod koje hoće glavni ravnatelj siliti monopol podmićivanja, jer da 2 i pol na „diskretne“ izdatke opredijeljena milijuna bacaju i napred i natrag sjenu, na monopol duhana te soli, na zastupanje državnih tvornica strojeva te na lemstvo Pavla Eleka od Matomszega i Imro Vajde od Bajmaka, jer to sve stoji u svezu sa ona 2 i pol milijuna kruna, za koje gospodin financ-nistat ne zna! A ono neznanje je za vladu tako kobno po kredit ugarske države, da mu treba tražiti para.

A poduka sledi iz ovoga svega, da Rhyliczyk dolazi u zatvor, ali visoka gospoda mogu sebi puniti džepove ne samo na račun dioničara, nego i iz obćeg imetka. Jer bilo putem vlade, zabavala ili za diskretne novce koncesija je dobivena obćim imetkom, a tko iz te koncesije milijune uzme, za njega je isto tako nagrada, kao što je za male defraudante. Nu ovakvi veliki lupeži znadu se diskretno za nekoliko godina „povući“ u privatni život, i podrže milijune baš kao i ona dva doplemenjena židova: Pavao Elek, Imro Vajda. Pa taj treći Henrik Jellinek, za koga bi trebalo poseban članak, jer je jedna od glavnih osoba municipalne korupcije.“

austrijskog Lloyda za dalmatinsko-arbanaku plovidbenu službu. Iz priloženih objašnjenja razabire se, da će po novom ugovoru Lloyd imati da se pobrine, osim za brze pruge Trst-Kotor, za po jednu trgovinsku prugu Trst-Kotor-Spič i Trst-Kof-Preveza i natrag. Na mjesto prijašnjih sedmičnih pruga Trst-Kotor i Trst-Gruž biće u brznoj službi tri brze pruge Trst-Kotor, odnosno obratno, na nedeljju; broj ovih redovnih brzih pruga pomoziće će se od 1. januara 1913 na 4 na nedeljju. Ministarstvo trgovine ima pak pravo, da prema rastućoj potrebi, zahtjeva dalje susljedno pomnoženje brzih pruga sve do svagdanje brze službe. Dosadnja brzina brzih pruga od 14 milja povisuje se na poprečnu brzinu od najmanje 16 milja na sat. Što se tiče prometa robom, to se, pored povišena uzine, od 9 na 11 morskih milja na brzo, mora izdatkno osobito itinerar arbanaska pruge, koja će u budućuće ticati samo najvažnije glavne tačke u Dalmaciji, kako bi se putnicima skratilo trajanje puta put Arbanije i Epira.

Naši dopisi.

Gdje je obćinski novac? Primamo iz Sinja: Za vrijeme načelnikovanja viteza Piera Tripalo pronevjereno je gotova novca do kruna 5000 pet hiljada. Ovak novac dugovali su razni glavari za primljeni danjak na kosidbu obćinske muše. Odkad je pivavska stranka na obćini, putem suda zatražila je od glavara da uplate dugujući novac, ali isti sa sjegurnošću izjavise, da su dužni novac podupno isplatili obćinskoj blagajni — nu na blagajničkim knjigam nigdje se nenalazi unesen. Napokon, već je godina dana, da je stvar predata državnom odvjetništvu, te je začudno, kako već stvar na vidjelo neizlazi. Činjenica je jasna, očita i glasna da tog novca nema, tu izlaska nije — ili su ga ukrali dugujući glavari, ili dotični blagajnički činovnici ili — ili stvar se zabašuriti nemože, pitanje se na čistac mora dovesti.

Između hiljada dokaza, i ovo je jedan, kako je Tripalo velikodušno upravljao obćinskim imetkom. Napeto se čeka, kako će Državno Odvjetništvo pitanje riješiti, — Istinovite.

Ston, 7. ožujka. Ovih dana vodila se pri odvješjenju sudu razprava proti nekom M. Gučić zbog uvreda, što ih je izrekao našem milom društvu „Stoviš“.

Ovu dopisnu stvar ne bismo izmislili na javnost, kako to naši „čučci“ čine, da nije po sriedi drugo.

Mi ovog junaka dana i njemu slične samo sažaljenju zbog zaslužene kazne i ako mu služba koristi; ali osudjujemo zlobne njihove neke perjanice, koji vole na predak naroda kao mačka miša i kojima je naš „Stoviš“ u ruku, te se ne srame sizati neprestano za makinacijama, koje su u opreci i sa skladnosti i sa poštenjem samo da nas zakladi i naškode.

Nama je i kad smo najviše izzavaui uvijek na strcu ugled skladnog našeg Stona, zato ne čemo ni ovaj put izmisliti prljavštine i intrige. Što da tri smutljivca poput Iva Dukljanina preko nekih plaćenika prouzrokuju i kako znadu i razborite ljude na obćini u bludnju zavesti na uštrb pravaša.

Ove imamo namjeru s ovo par sedmaka sjetiti, da ne čine, da prepuna čaša prelje se, jer ako nas prisilje, da ih bar sada po pokladima razraskinamo, neka budu uvjereni, da će ih svak ko ima obrazda bez razlike stranke s preziorom od svoje blizine odbijati. U pamet dakle dok smo vam srpljivi.

Gosp. Milanu Marušiću,

načelniku, ravnatelju Štedione, K. G. Zadruge i Providnosti

u Omišu.

Parola je izdana: treba ga rušiti! (v. „Sloboda“ br. 19.)

Rad je započeo. Ne biraju se sredstva, ni tajna ni javna. Tvoji sumišljenici stranački digli se na te, ne štete te. Vidi se, da im je načelo nada sve!

Tko ti ne može da stoji uz bok radom, zavidnim okom gleda na te i ocirnuje te, hoće da uzvisi sebe. Hoće im se slava, makar Herostrovata bila. Unamijena para mrće osvade, ljudi bez srca pišu tužbe. Mržnja slavije slavi.

Gradjanji neki jate se sa protivnicima tvojim, jer straću zaslijepljeni ne vide, što si za grad učinio i činiš, i si prisiljen uzkliznuti: Etiam tu Brute...?

I ti gledaš, one neharnike, one tajne i očite protivnike, one zavidnike i osvjetnike, gdje se dižu proti tebi. A ti? — Sviestan svoga rada, čista čela pitaš ih: „Puče moj, što učinih tebi?“ Zaludu ti je. Jedan je divljii krik, koji se krže i razlijege: „Propni ga!“

A ti, što na to?

Pun sažaljenja gledaš na taj mali, nu raznolik skup. Boris se sam sobom. Jedan glas kao da ti govori: Najbolje je iztrsteti prašinu s obuču i... uživati svoj mir. — Nu drugi glas se čuje: U borbi je život. — Tako i je. Neharnost je plača svijeta za naša djela. Ne čudi se. Jedan je Pravednik bio na svijetu, pa i taj je bio propet.

Kad bi učinio ono, što laži prijatelji puka žele, onda bi mogao pogledati za sobom na ruševine svega. onoga što si velikom mukom i trudom sazidao. Je li moguće?... Na ovaj spomen vidim te gdje si se prenuo, te pun zanosa dovikuješ Virgilom: Sifraclus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae.

Na ovaj tvoj poklik: osveta, mržnja, podlost ne našav odziva kod ljudi od oka, promašiv kod tebe svoju svrhu, kao da se prestrašeno povukoše u svoje tamno duplje.

Povući će se, al ih ne će nestati. Čekaju prigodu, da opet navale.

Ništa za to:

Per aspera, ad astra.

B. Nenadov.

Priobćeno.*

Na odgovor bračkom „Gospodaru“.

Dozvoljena je stvarna kritika nad javnim ustanovam, kad se ta osniva na nepobitnim faktima, takova kritika može stvariti koristi. Nu kad se kritizira tendenciozno i nabrajaju fakta neobstojeća i lažna, tada neka sudni pošteno javnost, koliko to može koristiti i koliko je dično za kritičara, koji se takovim gadnim oružjem služi. Na takovu nedostojnu kritiku u i napadaje na moju osobu nebi se držao dužan da se osvrnem već preziorom da preko toga predjem, navlastito kad takova kritika i napadaji dolaze anonimno iz busije, kad se nema toliko srčanosti i poštenja da se podpiše, već se krije iza ledja i to jadnog urednika „Našeg Jedinstva“, kako to u broju 19 pod naslovom „Tužbe sa otoka Brača“. Kako rekoh, nebih se norao osvrnuti, nu dužnost mi je radi ugleda zadruge, da odbijem lažne napadaje tobožnjeg „bračkog gospodara“.

Ako je tko naručio nešto, upraviv pogriješno molbu na c. k. Poglavstvo ili sto je vjerovatnije da izbjegne članarini, nije mogao ni dobiti drugog odgovora, već da se obrati putem Kotarske Gospodarske Zadruge. Takav odgovor mogao je zabrinuti samo nezaluciu, a ne jednog gospodara koji rekbi znade nešto i što je Kotarska Gosp. Zadruga, no da od takovog poglavravnog odgovora tobožnji gospodar zaključuje, da će ove godine mnogi posjednici ostati bez neobhodno potrebitih vinogradarskih i drugih gospodarskih potrebština, krupna je laž, jer sve molbe članova, koje su kroz ovu godinu stigla Zadruzi, koli za galicu toli za druge potrebitine, bile su redovito poslate na Gospodarsko Vieće, tako isto i ukupni izkaz svih naručenih sprava prama napucima Gospodarskog Vieća

Što je lanjske godine u istinu, ne 130 već na žalost 163 člana bilo operano sa naručenim spravama i za koje 85 da, drška je laž, da je to mojom krivnjom tobož radi mog zakašnjenja odpreme molba.

Kotarska Gospodarska Zadruga u svoje vrijeme lanjske godine primila je sa strane gospodarskog Vieća nekoliko izlaska cijenka za naručbe gospodarskih potrebština. Te cijenke je Zadruga razaslala svojim povjerenicima po otoku, da upute članove za potrebitne naručbe. Nakon toga, Zadruzi su dolazile razne naručbe sa strane povjerenika, koje su slijedile dolaziti do druge polovice ožujka, pri svršetku kojeg sastavio se ukupni izkaz i proslijedio gospodarskom Vieću sa dotičnim molbama i kaparama. Nakon mjesec i više dana, počese dolaziti članovi, da su primili pismo od gospodarskog Vieća, da njihove molbe nisu uvažene, jer da kasno poslani i u istinu Gospodarsko Vieće povratil Zadruzi poslate kapare poprativ

* Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzima odgovornosti.

pismom da to povraća, jer da iste kasno stigoše.

Takav odgovor sa strane gospodarskog Vieća je uspunio koli mene toli sve članove uprave, pošto u cjenku, koji je bio poslat. Zadruzi, te ih ista podlietla među povjerenike, među uvjetima naručba nije nigdje stajalo do kada moraju poslati molbe, niti do kada Zadruza mora sastaviti ukupni izkaz, te ga proslijediti gospodarskom vieću.

Kako vidih prije, pa i ove godine, Gospodarsko Vieće na istim cijenkama, objajalo je do kada se moraju naručba slati, tako je postupalo i sa drugim gospodarskim potrebština, pa Zadruzi, držeć se strogo naputaka, nije joj se dogodilo da je iste kasno odpremla. Tako se ne bi bilo dogodilo niti lanjske godine sa spomenutim spravama.

Prigovoriti će se i pravom, da je to što nije bilo objavljeno u cjenku, bilo učinjeno u „Gospodarskom Viećniku“ i to u broju od 15/1 lanjske godine u uvodnom članku. To je istina, al to je ne samo meni, nego sam stalan, izbjeglo je i ostalim članovima Uprave i povjerenicima jer da su to opazili, nebi za stalno molbe članova slali i nakon izteka roka, a i istom tajniku je izbjeglo, jer bi bar pri odašnjem ukupnog izkaza bio opazio, da je rok iztekao te da je kasno slati molbe.

Tobožnji „gospodar“ posvema lahko umno a i komodno nabacuje „tko bi izbrojio i sve neurednosti sa ostalim naručbama i u obće i u vogueju same Zadruge radi absolutizma i nemara neposobnog predsjednika“. Zašto ne spomenuti koju od pojedinih neurednosti, ma i jedne same naručbe, da vidimo, koliko je tu istine, ta do jedna naručba od ustanovljenja Zadruge bila je redovito proslijedjena. Ako koja nije bila uvažena te naručeno neprimljeno, koja je krivnja tu moja? Ili ja razpolazem s robom na Gospodarskom Vieću? Što se neurednosti same Zadruge tiče i što je to „kaos“, naka tobožnji „gospodar“ a i svi oni koji su moguće njegovog mnjenja znadu, da u svim ustanovama, kojima sam ravnao i kojima ravnam, nema, niti je bilo niti će ikada biti neurednosti, a kamo „kaosa“. Neka si to uzmu do znanja i neka dobro upamte!

Laž je da sam skoro sa svakim odbornikom u svadji, jer od 11 članova, koji sačinjavaju upravu Zadruge, sa svakim sam članom u dobru — (Moguće da koji to i hini, što je zlo i nebi smlo osim samo sa blagajnikom gosp. Bonetti i o političkog stranačkog razloga, što nebi imalo smetati, niti zaprike imati doticaju za dobro jedne javne ustanove, što i nije smetalo, jer se nešto preko drugih članova ugovaralo, a i osobno mu govorio i po tajniku poručivao, da uredi unutrnje blagajničko stanje Zadruge. Ako se gosp. Bonetti nije odazvao, ne može se mene kriviti, te sam nakon njegovog odlaska, sam taj njegov referat uredio. S navedenog otpada dakle moj absolutizam, navlastito, kad se ne može ista navesti, da sam bez znanja članova Uprave ma išta poduzeo.

Što mi tobožnji „gospodar“ predlaže „nemar“ i „nesposobnost“, na prvicu odgovoriti da za mene bilo bi mnogo koristnije, kad bi za sve ustanove, kojima ravnam, manje se brinuo, jer bi mi više vremena ostajalo da se bavim mojim poslovima, koji bi samo meni na korist bili. Što se pak nesposobnosti tiče na to polje se neću upuštati.

Veoma mi je odmah sumnjivo bilo da se je mogao naći jedan brački „gospodar“ da me onako lažno, a i trivlivo napadne. Shvatio sam tendenciju i svrhu, a ta bi bila da me se ukloni s mjesta, a to je što drugo već što sam pravaš. O tomu me podupnuo uvjeri najugledniji i najvažniji brački gospodar, politički protivnik koji mi nazad dana čisto reče, da mjesto politički protivnici su mi protivni da pokrivan mjesto predsjednika Kot. Gosp. Zadruga. Ta izjava me većma uvjeri da napadaj nije napisao koji brački gospodar, već osoba koju protivnici unamijahu da me napadne u već iztaknute svrhe. Dosta žalostno da osoba, koja bi pri svom zvanju morala biti prvi nu Kot. Gosp. Zadruzi i njenom predsjedniku, sa istim je u neprijateljstvu iz stranačkih uzroka. Još si uzima takovu ulogu koja mu za ništa nije dična!

Kad poštena javnost navedeno uvažela, neka si sama stvorilo, da li bi se smjelo drugičje neg na onakove napadaje preći preziorom, kad navlaži ne se znade svrha što i ne taje, jer eno ponovno u broju 26 „Našeg Jedinstva“ napadaju

Hamburg-Amerika Linie

Izazvana njemačka vazna pruga sa brzinom i poštanskim porudžbinama.

Odprema putnika
na
svo strane svijeta
naredno na programima

Hamburg-Newyork
Hamburg-Philadelphi

Hamburg-Argentina
Hamburg-Brazlija
Hamburg-Cariba
Hamburg-Cuba

Hamburg-Mexico
Hamburg-Afrika
Hamburg-Egipatska
Hamburg-Francuska

Zabavna pomorska putovanja.
Putovanja oko svijeta, vožnje na tihom, u Istočnoj Indiji, u Južnoj Americi, te vožnje po sredozemnom moru. Putovanje na Sjever do Dronhetima, na otok Island, na sjeverni kraj i Spitzbergen.
Vožnje po Nilu.
Ugata sa Nilom i dalje bezplatno.

Hamburg-Amerika Linie,
odlo za putnika, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linie
General. agentura za Primorje, Via Porporella.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjizarama.

„Djački Dom“ u Zadru

KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obiskru (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravnici tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
:: :: DARSkih STROJEVA :: ::

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS
:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

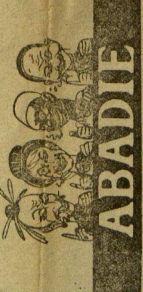
Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

Krondorferova
alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji

V. VUČICA
- Šibenik -

Papier à Cigarettes

ABADIE

Anstrijansko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“
uzdržava od 1. maja 1911. slijedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A (poštanska)**
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posl. odne povratka svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska)**
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne; povrtak svake sriede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska)**
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podne; povrtak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska)**
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslie podne povrtak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska)**
Polazak iz Trstasvake sriede u 5 poslie podne; povrtak u utorak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D (trgovacka)**
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povrtak svake nedjelje u 2.30 poslie podne.
- Trst—Vis (trgovacka)**
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne povrtak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

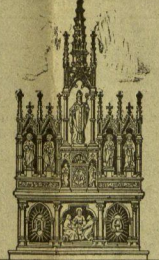
POZOR RODOLJUBI!
Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Visje puta nagradjene.

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti?

Sa želudačnom bolesti u današnje vrijeme jako mnogo ljudi boluje, a da se tome predusrećne preporučam u zgodno doba uporabu

Dra. ENGEL'schen NECTAR

koji okrepljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga podpuno zdravim. Tko dakle želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, neka upotrebljava izvrstno i hvalevredno sredstvo:

Dra. Engel'schen Nectar

Ovaj izvrstni Nektar pronađen je od soka iz raznih bilina pa mi šan sa dobrim vinom. Djeluje svojim sadržajem na svježost, lakost i probavu. Osim toga je izvrstn u liqeur za želudac, odnosno želudačno vino i nema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolesni mogu za poboljšanje zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzrokuje pravljenje sokova.

Preporuča se osobito za one

Dra. Engel'schen Nectar

koji žele imati podpuno zdrav želudac. Nektar je izvrstno sredstvo proti želudačnom kataru, grčevima, boli i slaboj probavi ili sluzi. Isto tako NECTAR odstranjuje zaopcljenje, ukocnost, koliku srčanu kavicu, a daje mnogo bolju miroću, tek i ugodno spavanje, doćim bezsanicu, glavobolju i nervoznost; umirava. Ušljed svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa dobar glas, NECTAR djeluje da si krjepak i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Sinja, Skradina, Drušća, Tiesna, Biograda na moru, Vrlike, Knina, Zadra, Denkovca, Kačićstarog, Splita te u svim većim manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Također različitij ljekarna u Šibeniku 3 i više boca „Nectar-a“ po originalnoj cjeni u sva mjesta Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenja!

Zahtjevajte samo izključivo
Dra. Engel'schen Nectar

Mej NECTAR nije nikakova tajna. Sadržina mu je: Samos 300, vinača jesta 150, malinov sok 100, crveni vino 100, sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stotnik 30, sumak jagode 30, pelina 30, koromać, anis, oštroperac i drugo korovje po 10, pomiješano sve skupa.

Širite „Hrvatsku Rieć“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU

DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMAJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

PRVA DALMATINSKA

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Odlikovana prvovrzednom diplomom i zlatnom medaljom na Rimskoj izložbi godine 1910.

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošioći ne će imati razloga, da pored domaće poduzeća služe. se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG ŠAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za oduvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijenajest za komade od I-e vrsti K 2-40
" " " " II-e " " 1-60
Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
" " " " IV-e " " —80

POSLE UPORABE